

ECCLESIA. STUDIA Z DZIEJÓW WIELKOPOLSKI
TOM 7, 2012

MARTA CZYŻAK

Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu
Oddział Zbiorów Specjalnych

**Michał Koza, syn Andrzeja z Domasławia, pleban w Słupcy
w latach 1439-1447.
Wypisy z akt oficjalu gnieźnieńskiego**

Michał Koza Son of Andrzej of Domasław, Parson at Słupca in the Years 1439-1447.
Excerpts from the Acts of the Gniezno Officialate

Inspiracją do powstania poniższego tekstu była postać Michała Kozy, syna Andrzeja z Domasławia, najpierw notariusza konsystorza i wikariusza katedry gnieźnieńskiej, potem plebana kościoła św. Wawrzyńca w należącej do biskupów poznańskich Słupcy¹. Akta oficjalu gnieźnieńskiego wyjątkowo bogato oświetlają jego działalność notarialną – był pisarzem dwóch ksiąg konsystorskich, z jego doświadczenia notarialnego wynikała zresztą troska o wpisanie do ksiąg konsystorza najważniejszych dyspozycji osobistych (dwukrotnie złożonego przed sądem oficjalu testamentu czy zeznania o oddaniu w dzierżawę browaru w Słupcy) czy też o wystawienie przez kancelarię konsystorza dokumentu potwierdzającego legat dla kościoła w Słupcy. W sprawach, jakie prowadził przed sądem oficjalu w obronie beneficjum parafialnego i zapisów testamentowych na rzecz kończącej właśnie gotyckiej fary, przewijają się słupeccy mieszczanie i duchowni, przywołani zostali także jego dwaj, może mniej gorliwi poprzednicy, plebani. W artykule chcę zatem przedstawić jego sylwetkę na tle jego poprzedników i na-

¹ Słupca, miasto biskupie w powiecie pyzdrskim, *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski* – dalej cytuję: KDW – wyd. [I. Zakrzewski], F. Piekosiński, A. Gąsiorowski [i inni], t. I-XI, Poznań 1877-1999, tu t. I, nr 517, 1282 r.: *de villa nostra Słupca*. Bardzo dziękuję pracownikom Instytutu Historii PAN w Poznaniu za udostępnienie materiałów *Słownika historyczno-geograficznego Wielkopolski w średniowieczu* dotyczących Słupcy (dalej cyt.: materiały SHGW); *Dzieje Słupcy*, red. B. Szczepański, Poznań 1996, s. 10-12, 46-68. Biogram Michała: A. Gąsiorowski, *Notariusze publiczni w Wielkopolsce schyłku wieków średnich. Katalog admisji w Gnieźnie i w Poznaniu 1420-1500*, Poznań 1993; M. Czyżak, *Wikariusze katedry gnieźnieńskiej jako plebani w 1 połowie XV wieku*, [w:] *Kościół i duchowieństwo w średniowiecznej Polsce i na obszarach sąsiednich*, red. R. Biskup, A. Radziwiński, Toruń 2013 (w druku).

stępcy. Prezentację tę zakończą wypisy z akt konsystorskich ukazujące jego osobiste decyzje (rezygnację z wykonywania zawodu notariusza, testament) i jego działalność jako plebana w Słupcy.

Prawo patronatu kościoła św. Wawrzyńca w Słupcy, wspomnianego w źródłach od 1296 r., ale fundowanego najprawdopodobniej jeszcze przed lokacją miasta (1290), należało do biskupów poznańskich². Kościół był jednocześnie siedzibą dziekana dekanatu słupeckiego w archidiaconacie gnieźnieńskim³. Murowaną, górującą nad miastem farę wzniesiono w pierwszej połowie XV w. w dwóch etapach: najpierw powstał prosto zamknięty chór nakryty gwiaździstym sklepieniem, z zakrystią i emporą, ukończony najprawdopodobniej w latach dwudziestych stulecia – na ten czas datowana jest grupa Ukrzyżowania z łuku tęczowego. Inicjatorem budowy świątyni byłby zatem biskup Andrzej Łaskarzewicz z Gosławic. Trójnawowy halowy korpus kościoła ukończono na początku lat czterdziestych XV w., w pierwszych latach pontyfikatu Andrzeja z Bnina, o czym świadczą przypadające na ten okres fundacje pięciu ołtarzy należących do rady miejskiej, mieszczan i bractw cechowych⁴. Słupca, obdarzona przywilejami królewskimi i biskupów poznańskich, była w tym czasie miastem o zamożnym mieszczaństwie i dobrze rozwiniętej organizacji cechowej – w XV w. osiągnęła szczyt swego gospodarczego rozwoju⁵. Przy kościele funkcjonowała szkoła parafialna: *in eadem area plebanali est modo situata domus vicarialis [...] et domus scholae*, prowadzona najprawdopodobniej przez absolwentów Akademii Krakowskiej⁶. W latach 1441-1447 nauczał tu Marcin ze Słupcy († 1462), mistrz sztuk wyzwolonych, potem doktor dekretów i profesor Akademii, poeta łaciński, autor m.in. epitafium ku czci biskupa Andrzeja Łaskarzewica: *Epitaphium La-*

² KDW II, nr 747, 1296 r.: *domino Waltero plebano de Slupza*, nr 662, 1290 r., nr 757, 1296 r.: *Capellano ibidem* [in Słupca] *duos mansos liberos nomine dotis condonantes* (Materiały SHGW); *Jana Łaskiego ... Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej*, wyd. J. Łukowski, t. I-II, Gniezno 1880-1881 (dalej cyt.: LB), tu: LB I, s. 305-312, s. 305: ... *ecclesia parochialis murata, tituli S. Laurentii, de iurepatronatus et praesentandi reverendissimi domini episcopi Posenaniensis*. Prawo udzielania plebanom instytucji kanonicznej należało do arcybiskupów gnieźnieńskich, zob. np. *Bullarium Poloniae*, wyd. S. Kuraś, I. Sułkowska-Kuraś, t. I-VII, Romae 1982 – Romae-Lublina 1988-2006 (dalej cyt.: BP), tu: BP VI, nr 1568.

³ KDW VI, nr 331, przyp. 2: Mikołaj dziekan słupecki 1393 r., występuje także w latach 1398-1399 (KDW III, nr 2006, KDW VI, nr 368).

⁴ O farze w Słupcy zob. *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. V, z. 8, oprac. J. Eckhardtówna, J. Orańska, Warszawa 1952, s. 21; *Dzieje Słupcy*, s. 66; J. Kowalski, *Gotyk wielkopolski. Architektura sakralna XIII-XVI wieku*, Poznań 2010, s. 250-255, zwłaszcza przyp. 146; LB I, s. 306-310.

⁵ *Dzieje Słupcy*, s. 57-62.

⁶ LB I, s. 305; *Dzieje Słupcy*, s. 63-66, s. 64: w pierwszej połowie XV w. studiowało na Uniwersytecie Krakowskim 15 mieszczan ze Słupcy, wśród nich Jan, syn Mikołaja, mistrz teologii, erudyta i jeden z pierwszych humanistów, autor komentarza do *Metafizyki* Arystotelesa i kazań, rektor Uniwersytetu w latach 1452-1453, 1476-1477, zob. Z. Siemiątkowska, *Jan ze Słupcy*, [w:] *Polski słownik biograficzny* (dalej cyt.: PSB), tu PSB 10 (1962-1964), s. 476-478.

scarii (1445)⁷. Michał z Domasławia pożyczał mu – jak wynika z zapiski z 1447 r. – pieniądze⁸.

Przedstawienie chronologii słupeckich plebanów w pierwszej połowie XV w. chcę rozpocząć od Michała z Domasławia ze względu na zapiski w aktach konsystorza związane z jego osobą i wspominające jeszcze jego poprzedników. Michał w 1440 i 1445 r. zakończył ugodami spory z wityrkami swojej parafii o legat kapłana Piotra ze Słupcy i z radą miasta Słupcy o ziemie folwarczne, oba toczone jeszcze przez poprzednich plebanów: Andrzeja Kruszyńskiego i Stanisława ze Środy⁹. Ze względu na swoją ugodową postawę potrafił znaleźć *modus vivendi* z radą miejską i wityrkami, odpowiedzialnymi za gromadzenie i przechowywanie majątku przeznaczonego na potrzeby kościoła oraz zarządzanie nim – co znalazło odbicie w ekonomicznym wzroście parafii i jej infrastruktury, przede wszystkim w pomyślnym ukończeniu budowy fary¹⁰. Andrzej, syn Boguszy z Kruszyna, długoletni pisarz ksiąg konsystorza gnieźnieńskiego, notariusz kapituły, na koniec notariusz arcybiskupa, był plebanem w latach 1425-1433¹¹, Stanisław, syn Stefana ze Środy, ze *średzko-poznańskiej rodziny Pacierzów* – najprawdopodobniej w latach 1433-1439 (chronologia oparta na występowaniu jego poprzednika i następcy)¹². Na koniec zamienił parafię w Słupcy na parafię w Zagórowie z Michałem z Domasławia¹³. Michał, kapelan biskupa Andrzeja Bnińskiego, pełnił funkcję plebana w latach 1439-1447¹⁴. Po jego śmierci w drugiej połowie 1447 lub w 1448 r. parafię objął Wojciech Kukła (Kukła), syn Andrzeja z Gnie-

⁷ K. Weyssenhoff-Brożkova, *Marcin ze Słupcy*, [w:] PSB 19 (1974), s. 573; N. Giereń, *Dzieje Słupcy (materiały wybrane)*, Słupca 1988, s. 41-42; *Dzieje Słupcy*, s. 63.

⁸ Gniezno, Archiwum Archidiecezjalne, sygn. ACons. A (dalej cyt.: A) 28, k. 14, 2 II 1447: mistrz Marcin ze Słupcy zeznał, że jest winny 5 florenów węgierskich Michałowi plebanowi w Słupcy do św. Jana Chrzciciela.

⁹ A 21, k. 17, 21 I 1440: Michał z Domasławia przekazał w zarząd wityrkom swego kościoła łąk ziemi *per bone memorie dominum Petrum presbiterum de Slupcza pro missa matura decantanda testamentaliter legato et quem mansum agri predecessores sui videlicet Andreas Croszynsky et Stanislaus de Sroda occupaverant* – *dictumque agrum vitricis ecclesie ibidem dimisit et comisit pro ipsa missa matura disponendum*; A 26, k. 83v, 18 VI 1445 = LB I, s. 306, przyp. 1: *propter certas causas maxime discordias et pericula plura per predecessorem eiusdem plebani dominum Andream Croszensky facta* – –.

¹⁰ O zadaniach wityrków w parafii zob. E. Wiśniowski, *Parafie w średniowiecznej Polsce. Struktura i funkcje społeczne*, Lublin 2004, s. 175-187.

¹¹ KDW V, nr 417, 10 VII 1425; „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 56 (1988), s. 266, nr 23, 30 IV 1431 r. – ostatnia wzmianka, ale plebanem był pewnie do śmierci po 2 V 1433 r. (Gniezno, Archiwum Archidiecezjalne, sygn. ACap. B 14 – dalej cyt.: B 14 – k. 147v).

¹² KDW IX, nr 1278, przyp. 4; *Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta*, wyd. B. Ulanowski, t. I-II, Kraków 1894-1902 (dalej cyt.: *Acta capitulorum*), tu: t. II, nr 303.

¹³ KDW X, nr 1696, Kalisz, 9 XII 1444. Ze względu na niezgodność daty z itinerarium wystawcy i występowaniem Michała jako plebana w Słupcy wydawcy sugerują, że dokument mógł być tylko próbką kancelaryjną.

¹⁴ A 20, k. 149, 10 XI 1439; A 28, k. 51v, 22 IV 1447.

zna, notariusz arcybiskupa gnieźnieńskiego Wincentego Kota i pleban w Kwieciszewie, zmarły w 1460 r.¹⁵ Wojciech uczestniczył w staraniach o godność kardynalską dla arcybiskupa: wysłany w kwietniu 1448 r. jako poseł do Rzymu, miał odebrać w Norymberdze futra i inne kosztowności przeznaczone dla papieża i kardynałów. Na miejsce spotkania przybył jednak za wcześnie, a sądząc, że kupcy odesłali towar do Rzymu, pospieszył do Wiecznego Miasta. Tu zastała go wiadomość o śmierci arcybiskupa († 14 VII 1448), wrócił więc wraz z Jakubem Kotem, dziekanem gnieźnieńskim, bratem zmarłego, do kraju. Papież i kardynałowie domagali się później dostarczenia obiecanych darów¹⁶.

W przebiegu kariery kościelnej słupeckich plebanów w pierwszej połowie XV w. można zauważyć pewną prawidłowość. Wszyscy: Andrzej z Kruszyna, Stanisław ze Środy, Michał z Domasławia i Wojciech Kukła, byli notariuszami publicznymi, Andrzej z Kruszyna i Michał z Domasławia – notariuszami konsystorza gnieźnieńskiego i pisarzami ksiąg konsystorskich, Andrzej czterech: A 3 (1412), A 4 (1414), A 5 (1415) i A 6 (1416); Michał dwóch: A 17 (1436), A 20 (1439). Andrzej z Kruszyna pełnił równocześnie funkcję notariusza kapituły gnieźnieńskiej (1412-1422), był także wikariuszem katedry gnieźnieńskiej (1412-1420), na koniec awansował na dwór arcybiskupi: został pisarzem Wojciecha Jastrzębca (1425) i podkanclerzym jego dworu (1429-1432). Parafię w Słupcy otrzymał już jako notariusz arcybiskupa¹⁷. Wojciech Kukła pełnił funkcję pisarza biskupa poznańskiego Stanisława Ciołka (1437) i arcybiskupa gnieźnieńskiego Wincentego Kota (1440-1448)¹⁸. Michał z Domasławia został w 1440 r. nazwany kapełanem biskupa poznańskiego Andrzeja z Bnina¹⁹.

Trzeba dodać, że pisarzem biskupów poznańskich był także jeden z trzech znanych czternastowiecznych plebanów: Gerlib, pleban słupecki w 1306 r., kanonik poznański i scholastyk gnieźnieński, oficjał arcybiskupa Janisława (1320)²⁰.

Parafia w Słupcy byłaby zatem wynagrodzeniem dla notariuszy biskupów poznańskich i arcybiskupów gnieźnieńskich, być może obaj hierarchowie współdziałali w jej obsadzeniu. Plebanem najbardziej zasłużonym dla słupeckiej para-

¹⁵ A 29, k. 5, 17 I 1449; BP VI, nr 1568, 11 XII 1460: suplika Mikołaja, syna Dobiesława z Przywieczerzyna, o parafię w Słupcy wakującą po śmierci Wojciecha Kukły.

¹⁶ Acta capitulorum II, nr 450-451, 453; S. Hain, *Wincenty Kot Prymas Polski 1436-1448*, Poznań 1948, s. 196.

¹⁷ Acta capitulorum II, nr 189, 15 III 1425: po raz pierwszy wspomniany jako notariusz arcybiskupa; KDW V, nr 417, 10 VII 1425: pierwszy raz wystąpił jako pleban w Słupcy.

¹⁸ KDW X, nr 1427, przyp. 7, nr 1518, 1569, 1578, KDW XI, nr 2019.

¹⁹ A 21, k. 44v, 26 II 1440.

²⁰ KDW II, nr 901 (materiały SHGW); KDW VI, nr 91; krótkie biogramy: J. Bieniak, *Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306*, Toruń 1969, s. 189, przyp. 514; A. Gąsiorowski, I. Skierska, *Średniowieczni oficjale w gnieźnieńscy*, „Roczniki Historyczne” 61 (1995), s. 73.

OB

In nomine domini Amen. Nos Johannes de Gniezno et Stanislaus de Gniezno
 et alii quidam et submissa poveres se p'ncipales
 omnes pro alio obligavit se solus condicere magis in meo & et
 et una unam de omne hinc aduocate hactenus de zona
 veros ordines sancte deus de devolis Gniezno ad mure infra
 fessum sancti cyriaci p'imus et alios sub ceteris

**Compromissum factum cum uno
 in Slupca super decimis**

Innocentius deus vice
 Gniezno, Arquis et p'ima

In quibus dominus Johannes de Gniezno et Stanislaus de Gniezno et alii
 doctorum in theologia et canonica et op'is pro Gniezno fratres
 in christo compromissum fecerunt cum uno in christo compromissum pro p'ncipales
 diffinitis p'ius p'os et hinc archidiaconum p'banum in Slupca super
 decimis manipularum in villa Sabina et Czysow p'orti compromissum
 hinc dominus Johannes p'banus in Czysow testes recipere et examinare
 quos unum p'ri in hinc exacta m'p'etur. Volentes itaq' tam
 nosse esse iudex compromissum in p'ncipales v'ias concorditer de
 alto et basso. v'is hinc testium dicit seu arbitrariis quos vobis
 duximus p'ibus melius per v'iam arbitrariis d'nam facit tam nob
 qui et ipi dominus archidiaconus p'banus iusticie completit nec opus est
 habere difficultates de compromissum compromissum qui Notarius illud
 p'ri arbitrariis tempore compromissum non poterit si tamen necessarium fo
 ret d'ceditur qui hinc compromissum de ad Solim ad audiend hinc p'ri
 in hac d'nie ad aduocatur p'ri in p'fate itaq' et d'nis
 hinc arbitrariis suscipere et iudicibus v'and hinc d'ffinitis
 causa ipa alarum recipere d'ceditur ne ipi p'banus amphorum fati
 gatur m'p'us et fatig' datum in lauda se h'ca in vigilia p'ncipales
 domi Anno domini m' d' r' r' r'

Intra d'ne hactenus Bodzambur Anno de Slupca compromissum quod in illud p'ri A
 p'ri p'ri allegat coram d'no off'is quo ipi d'nis se p'ri p'ri p'ri d'na coram
 de off'is p'ri p'ri facti p'ri p'ri p'ri et d'nomus morte d'ni p'ri p'ri
 p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri
 p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri p'ri

Gniezno, Archiwum Archidiecezjalne, sygn. ACons. A 27, k. 91r. Wypisy, dokument nr 3.
 Fot. Lukasz Krucki

fii był z pewnością Michał Koza z Domasławia²¹. Pochodził z drobnej wiceurzędniczej szlachty, jego bliski krewny, Jan Koza z Domasławia był wicewojewodą gnieźnieńskim (1416-1423) i wicepodsędkiem kcyńskim (1432), wcześniej pomagał w rozgraniczeniach wsi kapituły gnieźnieńskiej (1413), został też nazwany domownikiem oficjała Mikołaja Strzeszkowca (1417)²². Maciej Koza sprawował urzędy wicechorążego kcyńskiego (1432-1433) i wicesędziego kcyńskiego (1434-1442)²³.

Michał w 1429 r. wpisał się do gnieźnieńskiej księgi admisji notariuszy publicznych i zyskał prawo do wykonywania zawodu na terenie archidiecezji. W 1436 r. był notariuszem konsystorza²⁴. Najpierw gromadził beneficja kościelne: wikarię gnieźnieńską (1436), ołtarz w katedrze poznańskiej (1436) i gnieźnieńskiej (1438), wszystkie trzy z prezenty Mikołaja Górki, kanclerza poznańskiej kapituły katedralnej i kanonika gnieźnieńskiego, fundatora wspomnianych ołtarzy²⁵. Jednak po objęciu parafii w Słupcy, 10 listopada 1439 r. zrezygnował z wykonywania zawodu notariusza, aby – jak wyjaśniał – zapewnić parafianom lepszą opiekę duszpasterską. W dobie częstej kumulacji parafii z innym beneficjum (na podstawie łatwej do uzyskania dyspensy papieskiej) i traktowania jej jako źródła dochodu, a nawet wydzierżawiania innemu duchownemu, była to postawa odosobniona²⁶.

Dwukrotnie zadbał o wpisanie do akt konsystorza gnieźnieńskiego swego testamentu, w którym wyznaczał egzekutorów i upoważniał ich do rozporządzania swym majątkiem dla zbawienia duszy: *de omnibus rebus suis quibuscunque disponendi et pro anima sua convertendi*. Druga wersja testamentu o nieco zmienionej formie uściślała, że legaty *pro anima* powinny zostać przeznaczone na cele dobroczynne i dzieła pobożności: *pro anima sua in pyos usus pauperum et opera pyetatis*²⁷. W obu przypadkach egzekutorami swej ostatniej woli czynił:

²¹ Domasław, parafia Junczewo, dziś część miasta Damasławek, powiat Kcynia (materiały SHGW); KDW X, nr 1401, przyp. 22; J. Karczewska, *Własność szlachecka na pograniczu wielkopolsko-kujawskim w pierwszej połowie XV wieku*, Kraków 2010, s. 252-253; Michał z przydomkiem Koza np. A 19, k. 104v, 8 VII 1438.

²² A. Gąsiorowski, *Urzednicy wielkopolscy 1385-1500. Spisy*, Poznań 1968, s. 102, C 30, s. 118, C 320; B 14, k. 41r; A 6, k. 157r.

²³ A. Gąsiorowski, *Urzednicy wielkopolscy*, s. 119, C 342, s. 118, C 314.

²⁴ Tenże, *Notariusze publiczni w Wielkopolsce schyłku wieków średnich. Katalog admisji w Gnieźnie i w Poznaniu 1420-1500*, Poznań 1993, s. 47, nr 403; KDW X, nr 1401.

²⁵ KDW V, nr 570, 28 I 1436, nr 571, 26 II 1436, nr 616, 18 IV 1438; J. Nowacki, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, t. I-II, Poznań 1959-1964, t. I, s. 331.

²⁶ A 20, k. 149r (zob. niżej: Wypisy z akt oficjalatu gnieźnieńskiego); por. S. Hain, *Wincenty Kot*, s. 42-44, 115-117; G. Ryś, *Jan Hus wobec kryzysu Kościoła doby wielkiej schizmy*, Kraków 2000, s. 74-78. O dzierżawieniu parafii i kumulacji jej z innym beneficjum zob. I. Skierska, *Pleban w późnośredniowiecznej Polsce*, [w:] *Kolory i struktury średniowiecza*, red. W. Fałkowski, Warszawa 2004, s. 176-180; M. Czyżak, *Wikariusze katedry gnieźnieńskiej jako plebani* (w druku).

²⁷ A 20, k. 151v, 2 XII 1439 (zob. Wypisy); A 21, k. 17, 27 I 1440; M. Czyżak, „*Volens de bonis et rebus suis sibi a Deo collatis anime sue salutem providere*”. *Testamenty kanoników i wikariuszy gnieźnieńskich w pierwszej połowie XV wieku*, „Roczniki Historyczne” 76 (2010), s. 107, 120, 130.

Sędziwoja z Czechła, kanonika gnieźnieńskiego i prepozyta kolegiaty św. Jerzego²⁸, Marcina z Goliny wicedziekana²⁹ (którego jurysdykcji podlegał jako wikariusz katedry gnieźnieńskiej) oraz burmistrza Słupcy i wityrków swego kościoła, co świadczy o szacunku i zaufaniu, jakim darzył społeczność miejską.

Zajmował się introligatorstwem, np. w 1440 r. oprowił dwie księgi Wojciechowi z Podolina, które ten zastawił u niego, przy czym drugą z nich (*lectura Prisciani metrici*) zatrzymał w nagrodę za wykonane prace introligatorskie³⁰. W tym samym roku kupił od burmistrza Gniezna Mikołaja Kota księgę o wartości czterech grzywien³¹. W 1443 r., może pod wpływem mistrza Marcina ze Słupcy i atmosfery kształtowanej przez miejscową szkołę parafialną, zapisał się na Uniwersytet Krakowski i wniósł pełną opłatę, nie uzyskał jednak tytułu bakałarza³².

Od początków 1445 r. prowadził w konsystorzu gnieźnieńskim sprawy o realizację legatów testamentowych na rzecz kościoła, np. we wrześniu 1445 r. przeciw Franciszce wdowie po Janie, synu Teodoryka ze Słupcy, o 11 grzywien, które zmarły legował plebanowi: wdowa zobowiązała się dopłacić dwie grzywiny do przekazanego już wcześniej plebanowi browaru; w styczniu 1446 r. przeciw Tomaszowi kuśnierzowi, burmistrzowi Słupcy o 10 grzywien legowanych przed 20 laty przez zmarłego Niklosa Frelicha sukiennika *pro missa matura* w dni świąteczne oraz o 13 grzywien legowanych przed 16 laty przez Piotra kapłana ze Słupcy *pro missa matura*³³. W kwietniu 1446 r. procesował się o legat Wojciecha z Powidza – i w efekcie uzyskał płaszcz o wartości czterech grzywien, suknię, kodeks z *Regula pastoralis* św. Grzegorza papieża i 10 składek z kazaniem wielkopostnymi³⁴.

²⁸ Sędziwój, syn Budka z Czechła herbu Korab, mistrz sztuk Uniwersytetu Krakowskiego 1429 r., bakałarz *formatus* teologii Uniwersytetu Paryskiego 1444 r., kanonik gnieźnieński 1432-1458, prepozyt kolegiaty św. Jerzego na zamku gnieźnieńskim 1436-1458, wikariusz generalny 1449-1452, prepozyt klasztoru kanoników regularnych w Kłodawie 1459-1476, zm. 1476 r. [J. Wiesiołowski, *Sędziwój z Czechła (1410-1476). Studium z dziejów kultury umysłowej Wielkopolski*, „Studia Źródłoznawcze” 9 (1964), s. 76-104; W. Drelicharz, *Sędziwój z Czechła*, [w:] PSB 36 (1995-1996), s. 394-399; M. Czyżak, *Kapituła katedralna w Gnieźnie w świetle metryki z lat 1408-1448*, Poznań 2003, s. 390-391].

²⁹ Marcin z Goliny, wikariusz gnieźnieński 1433-1442, wicediekan 1439-1442, zm. przed 31 VII 1442 r.: A 15, k. 17 (1433), A 20, k. 130v (1439), A 23, k. 115r (1442).

³⁰ KDW X, nr 1524; A 22, k. 30v, 28 IV 1441. Najprawdopodobniej był to utwór Eberharda Hispaniensis *Tractatus metricus*, tj. wierszowany komentarz do dzieła Prisciana, *Institutionum grammaticarum libri XVI*, zob. *Catalogus codicum manuscriptorum medii aevi Latinorum, qui in Bibliotheca Jagellonica Cracoviae asservantur*, vol. III, oprac. M. Kowalczyk [et al.], Wratislaviae 1984, s. 124-125.

³¹ A 21, k. 13v, 27 I 1440.

³² *Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400-1508*, t. I-II, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, Kraków 2004, t. I, s. 200: *Michael Andree de Domaslaw dt tt* [43h/090].

³³ A 26, k. 134v, A 27, k. 2v.

³⁴ A 27, k. 55 (6 IV 1446), k. 61v (2 V 1446), k. 67 (9 V 1446).

W czerwcu 1446 r. przyjął wyrok sądu polubownego w sporze z arcybiskupem Wincentym Kotem o dziesięciny: arbitrzy przyznali dziesięcinę snopową w Babinie arcybiskupowi, a w Ciężeniu – plebanowi i kościołowi w Słupcy³⁵.

W tym samym roku oddał w dzierżawę browar przylegający do swej kurii plebańskiej (zapewne ten sam, który wcześniej otrzymał) wraz z połową strumienia Janowi Janek z Wtoroku za osiem grzywien: Jan miał płacić plebanowi i jego następcom jeden wiardunek czynszu na św. Marcina. Fakt ten oświadczał dwukrotnie przed oficjałem gnieźnieńskim: w maju i w październiku, za drugim razem wyjaśnił, że uczynił to ze względu na konieczność spłaty długów zaciągniętych na budowę plebanii: *exponens quomodo nonnulla debita propter edificia sue domus que omnia de novo construxit, per multas expensas et impensas contraxit*³⁶. Zapewne inwestycje te nastąpiły po zakończeniu zasadniczych prac przy budowie kościoła.

Za jego czasów powstało w świeżo ukończonym korpusie nawowym kościoła św. Wawrzyńca pięć nowych altarii: NMP, św. Katarzyny i św. Jana Chrzciciela fundacji mieszczan ze Słupcy (1443), Bożego Ciała fundacji mieszczanina Bogusza (1444), Wniebowzięcia NMP bractwa szewców i ołtarz o tym samym tytule bractwa łuczników oraz NMP i św. Anny fundacji rady miejskiej (1446)³⁷.

Zabiegał o udokumentowanie legatów dla słupeckiej fary. Kiedy w maju 1446 r. Katarzyna Godziemba, kolatorka ołtarza Bożego Ciała, odwołała wobec oficjała gnieźnieńskiego swój złożony trzy lata wcześniej wobec wójta i ławników Słupcy testament i w nowej dyspozycji przeznaczyła jedną grzywnę rocznego czynszu na swoich dobrach w Słupcy dla altaryzisty wspomnianego ołtarza na odprawianie w czwartki mszy św. o Bożym Ciele (*ob decantandum missam maturam de corpore Christi feriis quintis*) – Michał jako prokurator Katarzyny prosił miesiąc później oficjała o wydanie instrumentu notarialnego z potwierdzeniem tego legatu³⁸. Reprezentował także Katarzynę w sporze z Bogusławem, altaryzystą ołtarza Bożego Ciała, o obowiązki mszalne altaryzisty: 22 kwietnia 1447 r. strony przyjęły wyrok arbitrów, zgodnie z którym Michał miał

³⁵ A 27, k. 91rv, 30 VI 1446 r. (zob. Wypisy), A 27, k. 125v, 9 IX 1446 r.: kmiecie z Ciężenia *ratione decime anni presentis ex concordia inter ipsos laicos et plebanum Slupczensem facta* zobowiązali się płacić po dziewięć groszy w półgroszkach i po dwa kapłony z łanu do św. Katarzyny, a w kolejnych latach dziesięcinę snopową lub zgodnie z wyborem plebana.

³⁶ A 27, k. 67, 9 V 1446 r., k. 142v, 12 X 1446 r. (zob. Wypisy).

³⁷ LB I, s. 306-310, s. 310, przyp. 7. Por. J. Kowalski, *Gotyki wielkopolski*, s. 253, przyp. 146, s. 254.

³⁸ A 27, k. 80v, 31 V 1446, k. 91r, 30 VI 1446: *in causa domine Katherine Godzambina civis de Slupcz, Michael plebanus de ibidem procurator K(atherine) personaliter constitutus allegavit coram domino officiali, quomodo ipsa domina K(atherine) personaliter constituta apud acta coram domino officiali testamenti per eam facti fecerat recognitionem et donacionem marce unius pro altaria missa matura decantanda perpetuis temporibus ibidem in Slupcza super bonis suis prout clarius in actu videlicet die Martis ultima Maii de anno presenti, peccit quatenus ex eadem nota sibi decrevi instrumentum ex actis sub sigillo domini officialis et dominus decrevit.*

postarać się o wystawienie nowego dokumentu erekcyjnego altarii, powtarzającego postanowienia dawnego, zobowiązującego altarzystę do odprawiania dwóch mszy św. tygodniowo. Przywileje dotyczące altarii miały być przechowywane w skrzyni w kościele, klucze do niej miały przysługiwać patronom ołtarza i altarzysty. Arbitrzy polecali także wystawienie osobnych dokumentów potwierdzających uposażenie altarii³⁹. Jest to ostatnie znane wystąpienie Michała z Domasławia. Zmarł w drugiej połowie 1447 lub 1448 r. Możemy przypuszczać, że rzeczywiście większą część swego majątku pochodzącego z dochodów beneficjum plebańskiego przeznaczył dla ubogich i na pobożne fundacje w Słupcy. W styczniu 1449 r. plebanem był już Wojciech Kukła⁴⁰.

ANEKS

PLEBANI W SŁUPCY W PIERWSZEJ POŁOWIE XV WIEKU

1. Mikołaj Ciotczany⁴¹

Z Niesłusza pod Koninem. Kanonik poznański 1407-1443, pleban w Pyzdrach 1419-1441, kanonik kolegiaty w Głuszynie 1441-1443, kanclerz biskupa Stanisława Ciołka 1436 r., oficjał poznański 1437-1439, oficjał i wikariusz generalny 1441-1443, zm. 1443 r.

Pleban w Słupcy między 1415 i 1419 r.? (J. Nowacki, *Zapiski historyczne z lat 1410-1530*, „Studia Źródłoznawcze” 3 (1958), s. 155, przyp. 7; idem, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, I, s. 735; P. Dembiński, *Poznańska kapituła katedralna*, Poznań 2012, s. 524).

2. Andrzej, syn Boguszy z Kruszyna⁴²

Kruszyn koło Brześcia Kujawskiego? Student Uniwersytetu Krakowskiego 1402 r., notariusz konsystorza gnieźnieńskiego 1407 r., wikariusz gnieźnieński 1412 r. – jeszcze 1420 r. (A 3, k. 44v, A 9, k. 199v), notariusz kapituły gnieźnieńskiej 1412-1422, notariusz arcybiskupa Wojciecha Jastrzębca 1425 r. (Acta capitulorum II, nr 189), podkanclerzy dworu tegoż 1429-1432 (KDW V, nr 498, KDW XI, nr 1996), kanonik łączycycki 1433 r. Zm. po 2 V 1433 r. (B 14, k. 147v).

Pleban w Słupcy 1425-1433 (KDW V, nr 417; B 14, k. 147v).

³⁹ A 28, k. 51v, 22 IV 1447 r.

⁴⁰ A 29, k. 5.

⁴¹ Biogramy: KDW IX, nr 1080, przyp. 4; P. Dembiński, *Poznańska kapituła katedralna schyłku wieków średnich. Studium prozopograficzne 1428-1500*, Poznań 2012, s. 524.

⁴² Biogramy: A. Gąsiorowski, *Notariusze*, nr 47; M. Czyżak, *Notariusze kapituły gnieźnieńskiej w I połowie XV w.*, „Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski” 1 (2003), s. 12-14, 21, 29, 31-32; A. Kowalska-Pietrzak, *Pralaci i kanonicy kapituły łączycyckiej do schyłku XV wieku*, Łódź 2004, s. 203.

3. Stanisław, syn Stefana ze Środy⁴³

Bratanek Jana Pacierza dziekana średzkiego. Bakałarz sztuk 1422 r. (*Księga promocji Wydziału Sztuk Uniwersytetu Krakowskiego z XV wieku*, wyd. A. Gąsiorowski, Kraków 2000, s. 19), notariusz publiczny diecezji poznańskiej 1427 r. (A. Gąsiorowski, *Notariusze*, nr 646), pleban w Iwnie 1432-1433, kanonik średzki 1433 r. (KDW IX, nr 1278, 1326), altaryzta poznański 1437 r. (J. Nowacki, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, I, s. 368).

Pleban w Słupcy 1433 (?)–1439 (Acta capitulorum II, nr 303, 1434 r.; J. Nowacki, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, I, s. 368, 1437 r.).

4. Michał Koza, syn Andrzeja z Domasławia

Domasław, powiat Kcynia (Materiały SHGW). Notariusz publiczny 1429 r., notariusz konsystorza 1436-1439 (A. Gąsiorowski, *Notariusze*, s. 47, nr 403; KDW X, nr 1401; A 20, k. 149r), wikariusz gnieźnieński 1436 r. (KDW V, nr 571), kapelan biskupa Andrzeja z Bnina 1440 r. (A 21, k. 44v). Zm. po 22 IV 1447 r. (A 28, k. 51v).

Pleban w Słupcy 1439-1447 (A 20, k. 149).

5. Wojciech Kukła (Kukła), syn Andrzeja z Gniezna

Pisarz biskupa poznańskiego Stanisława Ciołka 1437 r. (KDW X, nr 1427, przyp. 7), notariusz arcybiskupa Wincentego Kota 1440-1448 (KDW X, nr 1518, XI, nr 2019; S. Hain, *Wincenty Kot*, s. 139). Pleban w Kwieciszewie 1444 r. (KDW XI, nr 2019). Zm. przed 11 XII 1460 r. (BP VI, nr 1568).

Pleban w Słupcy przed 1449-1460 (A 29, k. 5).

WYPISY Z AKT OFICJALATU GNIEŹNIEŃSKIEGO⁴⁴

1

Gniezno, 10 listopada 1439

Michał, s. Andrzeja z Domasławia, notariusz konsystorza gnieźnieńskiego i pleban w Słupcy rezygnuje z wykonywania zawodu notariusza

⁴³ Zob. KDW IX, nr 1278, przyp. 4, nr 1326: wydawcy nie utożsamiają Stanisława, syna Stefana ze Środy, plebana w Pyzdrach i kanonika średzkiego, ze Stanisławem ze Środy, plebanem w Słupcy, wydaje się jednak, że były to te same osoby.

⁴⁴ Edycję przygotowano wg *Projektu instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku* Adama Wolffa, „*Studia Źródłoznawcze*” 1 (1957), s. 155-181. Stosowano się także do zasad opracowanych przez Wydawców KDW, przedstawionych we wstępie do VI tomu Kodeksu (1982), s. XIII-XVIII.

A 20, k. 149r.

Renuntiatio officii thabellionatus Domaslaw.

Die Martis decima mensis Novembris hora terciarum in ecclesia metropolitana Gneznensi constitutus personaliter honorabilis dominus Michael Andree de Domaslaw notarius causarum consistorii Gneznensis, rector ecclesie parochialis in Slupcza, attento quod officio thabellionatus sepius impeditus sue et parrochianorum suorum saluti intendere minime potest, dicto officio thabellionatus de cetero exercendo renunciavit et vovit ac iuravit ipsum nunquam de cetero se velle exercere, salvis prothocollis et negociis coram ipso inante seu prius factis. Quam renunciacionem officii thabellionatus honorabilis dominus Johannes Troyan vicarius perpetuus ecclesie Gneznensis⁴⁵, venerabilis viri domini Stanislai de Uscze decretorum doctoris, vicarii in spiritualibus et officialis Gneznensis⁴⁶ surrogatus, tunc ibidem presens ad petitionem ipsius domini Michaelis admisit et eum a dicto officio thabellionatus absolvit, super quo ipse dominus Michael peciit instrumenta, presentibus ibidem honorabilibus Martino vicedecano⁴⁷, Francisco Wylusch vicariis perpetuis⁴⁸ et Petro de Borowo penitenciaro ecclesie Gneznensis⁴⁹ testibus ad premissa.

2

Gniezno, 2 grudnia 1439

Michała z Domasławia wyznacza egzekutorów testamentu

A 20, k. 151v.

Die Mercurii secunda mensis Decembris hora nonarum in domo habitacionis venerabilis domini Stanislai de Uscze vicarii in spiritualibus et officialis Gneznensis⁵⁰, constitutus personaliter honorabilis dominus Michael Andree de Do-

⁴⁵ Jan, syn Trojana z Inowrocławia, wikariusz katedry gnieźnieńskiej 1433 r. – jeszcze 1449 r., wicedziekan kolegium 1442-1445, surogat oficjała gnieźnieńskiego 1439-1441, 1444 r.: A 15, k. 61 (1433), A 23, k. 93v (1442), A 26, k. 109v (1445), A 29, k. 151v (1449); Acta capitulorum II, nr 384; KDW X, nr 1648; A. Gąsiorowski, I. Skierska, *Średniowieczni oficjałowie gnieźnieńscy*, s. 70.

⁴⁶ Stanisław z Uścia Solnego nad Wisłą, doktor dekretów, oficjał i wikariusz generalny gnieźnieński 1438-1440, zm. 1440 r.: A. Gąsiorowski, I. Skierska, *Średniowieczni oficjałowie gnieźnieńscy*, s. 78, 83; M. Czyżak, *Kapituła katedralna*, s. 395-396.

⁴⁷ Marcin z Goliny, wikariusz gnieźnieński 1433-1442, zob. przyp. 29.

⁴⁸ Franciszek Wilusz z Gniezna, wikariusz 1433-1440, zm. 1440 r.: A 15, k. 89 (1433), A 21, k. 68v (1440).

⁴⁹ Piotr Borowski (z Borowa koło Czempinia?), penitencjarz katedralny 1430-1447, kaznodzieja 1436-1447, zm. 1447: Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie, ACap. B 887, k. 94v (1430); A 17, k. 21v (1436); B 14, k. 254 (1447).

⁵⁰ Zob. przyp. 46.

maslaw rector parochialis ecclesie in Slupcza, sanus mente et corpore, nolens res post mortem suam distrahi inordinate, honorabiles magistrum Sandkonem prepositum sancti Georgii⁵¹, Martinum de Golina vicedecanum ecclesie Gneznensis⁵², necnon preconsumem et consules civitatis Slupcza ac vitricos ecclesie ibidem pro tempore existentes in suos veros, legitimos et indubitatos executores sui testamenti constituit et nominavit, dans potestatem omnimodam et plenam mandatum dictis suis executoribus de omnibus rebus suis quibuscunque disponendi et pro anima sua convertendi cum omnibus clausulis opportunis, volens dictum testamentum per sua tempora inviolabile permanere. Presentibus honorabilibus Johanne Romani vicario Gneznensi⁵³, Paulo Apostolo sancti Georgii vicario⁵⁴, Nicolao altariste sancte Crucis ante Slupcza⁵⁵ et Mathia de Pobyedziska procuratore causarum consistorii Gneznensis⁵⁶.

3

Ląd, 25 maja 1446

Arcybiskup Wincenty Kot wyznacza sędziów polubownych w sprawie z Michałem plebanem w Słupcy o dziesięciny (fot. s. 11)

Kop.: A 27, k. 91r. Wpis 30 czerwca 1446 r.

Compromissus archiepiscopi cum plebano in Slupcza super decimis.

Vincentius Dei gratia sancte ecclesie Gneznensis archiepiscopus et primas. Venerabilibus dominis Johanni de Brzostkowo cantori⁵⁷ et Nicolao de Calis decre-

⁵¹ Zob. przyp. 28.

⁵² Zob. przyp. 29.

⁵³ Jan Romanus z Gniezna, syn Wojciecha Romanusa adwokata konsystorza, notariusz publiczny 1434 r., wikariusz 1434 r., wicedziekan 1446-1449, surogat oficjała gnieźnieńskiego 1449 r.: A 16, k. 89v (1434), A 27, k. 82 (1446), A 29, k. 113v (1449, wicedziekan, surogat); A. Gąsiorowski, *Notariusze*, s. 28, nr 169; A. Gąsiorowski, I. Skierska, *Średniowieczni oficjale gnieźnieńscy*, s. 70.

⁵⁴ Paweł Apostoł z Lubania (k. Brześcia Kujawskiego), syn Piotra notariusza publicznego, notariusz publiczny 1434 r., adwokat konsystorza 1436-1462: KDW XI, indeks, s. 404, KDW IX, 1378, przyp. 11, KDW X, nr 1401, przyp. 8, wikariusz kolegiaty św. Jerzego 1436 r. – jeszcze 1449 r., pleban w Cerekwicy 1449 r.: A 17, k. 25 (1436), A 29, k. 39v-40 (1449).

⁵⁵ Mikołaj, altarzysta w kaplicy św. Krzyża pod Słupcą jeszcze 1445 r., bliżej nieznan, LB I, s. 311, przyp. 1.

⁵⁶ Maciej, syn Bartłomieja z Pobiedzisk, notariusz publiczny 1428 r., świadek w konsystorzu gnieźnieńskim 1438-1439, adwokat konsystorza 1439 r., A. Gąsiorowski, *Notariusze*, s. 43, nr 350.

⁵⁷ Jan, syn Jarkembolda z Brzostkowa h. Zaremba, kanonik gnieźnieński 1411-1435, kantor przed 1417-1460, administrator diecezji *sede vacante* 1436-1437, oficjał i wikariusz generalny gnieźnieński 1437-1438, 1440-1441, oficjał 1449-1450, wikariusz generalny 1454-1456, A. Gąsiorowski,

torum doctori, vicario in spiritualibus et officiali nostro Gneznensi⁵⁸, fratribus in Christo carissimis. Venerabiles domini, fratres in Christo carissimi. Pro sopiendis differentiis inter nos et honorabilem Michaellem plebanum in Slupcza super decimis manipularibus in villis Babino⁵⁹ et Czyoszin⁶⁰ exortis, comiseramus honorabili domino Johanni plebano in Czazim⁶¹ testes recipere et examinare, quatenus unicuique parti iusticia exacta ministretur. Nolentes itaque cause nostre esse iudex compromisimus in fraternitates vestros concorditer de alto et basso, ut visis huiusmodi testium dictis seu attestacionibus, quas vobis dirigimus presentibus inclusas per vestram arbitralem sententiam faceretis, tam nobis quam etiam ipsi domino Michaeli plebano, iusticie complementum, nec opus est habere difficultates de instrumento compromissi, quoniam notarius illud propter aritudinem temporum conficere non poterat. Si tamen necessarium foret docebitur in termino competenti de eodem. Solum ad audiendum huiusmodi pronuciacionem sententie advocetur procurator noster, facite itaque et onus huiusmodi arbitramenti suscipite ut mediantibus vestris huiusmodi diffinicionibus causa ipsa celerem recipiet expedicionem, ne ipse plebanus amplioribus fatigetur impensis et fatigis. Datum in Landa feria quarta in vigilia Ascensionis Domini anno Domini M^o etc. XL sexto.

4

Gniezno, 30 czerwca 1446

Wyrok arbitrów w sporze arcybiskupa Wincentego Kota z Michałem plebanem w Słupcy o dziesięć

A 27, k. 91v.

Archiepiscopi cum plebano in Slupcza tulit.

In causa eorundem personaliter constituti venerabiles domini Johannes cantor ecclesie metropolitane et Nicolaus de Calis decretorum doctor, vicarius in spiri-

I. Skierska, *Średniowieczni oficjarowie gnieźnieńscy*, s. 71, 78-80, 84; M. Czyżak, *Kapituła katedralna*, s. 334-335.

⁵⁸ Mikołaj z Kalisza, doktor dekretów, oficjał i wikariusz generalny gnieźnieński 1443-1448, A. Gąsiorowski, I. Skierska, *Średniowieczni oficjarowie gnieźnieńscy*, s. 78-79, 84.

⁵⁹ Babin wieś na pn. od Słupcy, należąca do parafii tamże, LB I, s. 305-306.

⁶⁰ Ciążęń, miasto biskupów poznańskich w powiecie pyzdrskim, materiały SHGW.

⁶¹ Jan Lubiowski (z Lubiowa par. Dolsk), pleban w Ciążeniu 1439 r., także 1447 r., oficjał kamiński arcybiskupa gnieźnieńskiego 1439 r., zarządca klucza opatóweckiego arcybiskupów: KDW V, nr 630, KDW X, nr 1603, przyp. 2; A. Gąsiorowski, I. Skierska, *Początki oficjaratu kamińskiego archidiecezji gnieźnieńskiej (wieki XIV – XV)*, „Kwartalnik Historyczny” 103 (1996), z. 2, s. 20.

tualibus et officialis Gneznensis generalis, arbitri et arbitratores ex compromisso in personas eorum facto uti in precedenti nota continetur et in se sponte assumpto, visis testium deposicionibus ac aliis merito [?] videndis, matura intra eos deliberacionem prehabita, fecerunt, arbitrati sunt, laudaverunt, sentenciarunt ac sentenciam arbitralem per venerabilem virum, dominum Nicolaum de Calis officialem nominatum eius vive vocis oraculo, de consensu dicti domini Johannis cantoris ibidem sedentis, in presentia m(agistri) Petri Kostrzewa⁶² procuratoris memorati domini archiepiscopi ad hoc vocati et Michaelis in Slupcza plebani ibidem instantis, tulerunt et pronunciaverunt in hunc modum, quod reverendus in Christo pater dominus Vincentius archiepiscopus pro se et mensa sua in Babino et dominus Michael in Slupcza plebanus pro se et ecclesia Slupcensis in Czyoszim villis et eorum successores, decimas manipulares cuiusvis grani et seminis post araturas tam nostrum quam kmethonum et incolarum in dictis villis temporibus perpetuis percipient, tollent et recipiant ac possessionem earundem decimarum habeant perpetuis temporibus et obtineant, quam sentenciam P(etrus) Kostrzewa archiepiscopi procurator et M(ichael) in Slupcza plebanus emolgaverunt [sic], approbaverunt et ratam, gratam habuerunt ac a notario instrumenta desuper pecierunt.

5

Gniezno, 12 października 1446

Michał, pleban w Słupcy, oddaje w dzierżawę swój browar

A 27, k. 142r.

Venditio braseatorii plebani in Slupcza.

Item eodem die constitutus personaliter honorabilis dominus Michael plebanus in Slupcza Gneznensis dyocesis exponens quomodo nonnulla debita propter edificia sue domus que omnia de novo construxit, per multas expensas et impensas contraxit, confessus est se provido Johanni Janek braseatori in Slupcza⁶³ et suis legitimis successoribus ad exsolvendum huiusmodi debita braseatorium s(cilicet) curie plebani contiguum cum spacio terre ante dictum braseatorium et cum medietate fontis post predictum braseatorium pro octo marcis currentibus vendidisse ad tempora perpetua sub hac condicione, quod predictus Johannes Janek braseator et sui successors legitimi prefato plebano Slupcensi et ipsius successores legitimis ratione census annui unum fertonem pecunie bone curren-

⁶² Piotr Kostrzewa adwokat w konsystorzu gnieźnieńskim 1440-1450: KDW X, nr 1622, przyp. 20.

⁶³ Jan Janek piwowar w Słupcy, bliżej niezany.

tis singulis annis temporibus perpetuis in festo beati Martini solvere sub penis excommunicacionis et aliis censuris ecclesiasticis tenetur et se ad id submitit et obligavit. Fontemque predictum communem tam ipse plebanus quam etiam Johannes braseator et eorum successores communibus impensis reformare tenentur. Prefatus etiam Johannes braseator et successores eius sepem seu aliud abumbraculum vel parietem inter sepem walwe curie plebani et braseatorium predictum per se sepiet et parabit, plebanus vero predictus sepem penes fontem reparare tenetur, hoc adyecto, quod prefatus braseator pro tempore talem sepem seu parietem et ita altum parire et construere debet, quod canes ad curiam plebani transire non possint. Potueritque prefatus braseator dictum braseatorium et sui successores vendere, commutare, donare et ad usus beneplacitos committere et applicare, petens prefatus plebanus huiusmodi vendicionem per dominum approbari, admitti, ratificari et sibi decretum interponi. Dominus vero petitionem prefati plebani censionam [?] attendens rationem huiusmodi vendicionis admisit, approbavit, auctoritatemque ordinariam eidem apposuit et decretum, presentibus [...].

SUMMARY

The article presents the person of Michał son of Andrzej of Domasław, parson at Słupca (1439-1447), a town of the bishops of Poznań, former notary of the Gniezno consistory. Emphasis is placed on his involvement for the parish, especially his activity connected with his experience as notary (cases held at the Gniezno consistory in defense of the parish benefice and legates for the Słupca parish, concern for documentation of the legates). The study contains also a list of parsons in Słupca in the first half of the 15th century. The whole is complemented by excerpts from consistory acts showing the personal decisions of Michał of Domasław (resignation from the practice of the profession of notary, testament) as well as his activity as parson in Słupca.

Key words

Słupca, 15th century, parsons, acts of the Gniezno officialate, extracts